

Рижкова С. А.,
*старший викладач кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*
Карпець Т. І.,
*здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАТИВНА СКЛАДОВА ОРГАНІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІ ЩОДО ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

В Україні від 1 до 1,5 млн жителів вживають наркотичні засоби, відповідно тенденція таких статистичних показників щороку збільшується серед українців та зростає на 8-10 %. Темпи зростання наркоманії в Україні є одними із найвищих у світі. Щороку від наркоманії та пов'язаних із нею хвороб помирають близько 120 тисяч людей. Близько 20 % наркотиків в Україні розповсюджується через Інтернет [1].

Важливим в контексті зазначеної проблематики є належна протидія незаконному обігу наркотичних засобів правоохоронними органами та правозахисними організаціями щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів із використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Зловмисники, використовуючи надбання сучасних технологій, постійно вдосконалюють свою злочинну діяльність, переводять її на нові рівні. В Україні, як і у світі загалом, наркозлочинність активно реалізується через мережу Інтернет, смартфони, мобільні месенджери та спеціальні додатки для розповсюдження психоактивних речовин, наркотичних засобів та їх аналогів.

Привертає увагу стрімке поширення цього явища серед дітей та молоді як основної вікової групи користувачів всесвітньої мережі, адже Інтернет є потужним інструментом впливу на свідомість підліткової та молодіжної аудиторії, яку нескладно підкупити на нав'язану інформацію.

Тенденція до переходу наркозлочинності у віртуальний простір є вкрай небезпечною, адже він не має кордонів і вирізняється транснаціональним характером. Замовлення наркотиків, відправлення їх та легалізація отриманих від незаконного обігу наркотиків коштів можуть відбуватися в абсолютно різних точках планети.

Мережа Інтернет є комунікативним полем, її активно використовують як інтерактивний інформаційний канал, а сприяє цьому анонімність інтернет-користувачів й «онлайн дилерів», а тому їх кількість збільшилася не тільки в Україні. В умовах пандемії коронавірусу перехід значної частини суспільних контактів в інтернетпростір, що стосується і наркозлочинності, лише посилюється, про що йдеться і в щорічному звіті ООН.

На сайтах пронаркотичного спрямування розміщено чимало текстів з описом різних видів наркотичних засобів і психотропних речовин, рецептів їх виготовлення, виробництва та споживання. Надають навіть поради, як поводитися під час затримання працівниками правоохоронних органів за зберігання та перевезення наркотиків. Інтернет – це потужний інструмент для впливу на свідомість підліткової та молодіжної аудиторії.

На найпопулярніших про наркотичних сайтах є «чат-кімнати» – інтерактивні сторінки, на яких можна спілкуватися в реальному часі на теми, що найбільше цікавлять споживачі наркотиків (вартість, де дістати, як спожити). Спілкування відбувається без жодних обмежень. Крім того, є численні тематичні мережеві конференції з допомогою електронної пошти, соціальних мереж. Отже, Інтернет використовують як інтерактивний анонімний інформаційний канал, що надає можливість наркодилерам майже без ризику для себе пропонувати товар для реалізації [2, с. 85].

Важливе значення у протидії незаконному обігу наркотичних засобів серед населення, а особливо серед молоді є використання тієї ж «зброї», а саме використання інформаційно-комунікативного зв'язку із населенням щодо інформування про протиправні дії пов'язаних із незаконним розповсюдженням наркотичних засобів [3]. Позитивним прикладом такої взаємодії є створення чат-боту DrugHunters, що з англійської перекладається як «мисливець на наркотики» у месенджері Telegram Патрульної поліції [4]. Завдяки якому особи мають можливість анонімно повідомляти про «закладки» наркотиків та «закладників». Зокрема долучити фото та відео матеріали, для оперативного реагування органами та підрозділами Національної поліції на виявлені факти.

Досить позитивним прикладом у протидії незаконному обігу наркотичних засобів є чат-бот «ДійПротиНаркотиків» розроблено співробітниками управління боротьби з наркозлочинністю в Донецькій області ДБН Національної поліції України у партнерстві з ГУНП в Донецькій області в рамках реалізації «Регіональної програми з профілактики правопорушень, протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів» в Донецькій області. Унікальність такого проєкту є в тому, що бот діє одразу на всій території Донецької області. Громадяни можуть анонімно надати інформацію про відомі факти наркозлочинів, навіть знаходячись в іншому місті. Наразі до чат-боту долучилися більше 1600 громадян. Від початку роботи чат-боту надійшло 461 повідомлення про ймовірне розповсюдження наркотиків серед населення. Здебільшого повідомлення надходили з Краматорська, Бахмута та Костянтинівки. Інформація, яка надходить у скриньку бота, всебічно аналізується та перевіряється працівниками кримінальної поліції територіальних підрозділів. Так, поліцейські встановили 19 осіб, причетних до наркозлочинів. Чат-бот «ДійПротиНаркотиків» було створено для викриття збувачів, постачальників та організаторів каналів збуту наркотиків [5].

Отже, на підставі вищезазначеного, важливим у протидії незаконному обігу наркотичних засобів, викриттю каналів збуту наркопрепаратів через мережу інтернет, протидії вуличній торгівлі наркотиками є ефективне запровадження в діяльності правоохоронних органів нових методів роботи, а саме використання інформаційно-комунікаційних технологій, в тому числі моніторинг онлайн ресурсів, щодо виявлення та реагування на зазначені правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Щороку в Україні кількість наркозалежних зростає на 10 %. URL: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/shchoroku-v-ukrajini-kilkist-narkozaleznykh-zrostaje-na-10.html>.
2. Пряхін Є. В. Особливості використання слідчим інформації, що поширюється через мережу Інтернет. *Основні напрями та проблеми протидії наркоманії*: матер. наук.-практ. круг. столу (м. Київ, 6 лютого 2017 р.). Івано-Франківськ : НАВС, 2017. С. 85-88.
3. Рижкова С. А. Використання чат-ботів у профілактиці правопорушень. *Сучасні інформаційні технології в діяльності Національної поліції України*: матер. всеук. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 16 листопада 2020 р.). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 82-84.
4. DrugHunter: Українська поліція запустила чат-бот для боротьби з поширенням наркотиків. URL: v5.zp.ua/news/drughunter-ukrainska-policija-zapustila-chat-bot-dlja-borotbi-z-narkotikami/
5. Поліцейський чат-бот «ДійПротиНаркотиків» обробив пів тисячі повідомлень, більшість – з Краматорська, Костянтинівки та Бахмута. URL: <https://kramatorsk-police.dn.ua/news/view/9095>.

Сеник В. В.,

завідувач кафедри інформаційного та аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів Львівського державного університету внутрішніх справ, доцент кафедри обчислювальної математики та програмування Національного університету «Львівська політехніка», кандидат технічних наук, доцент

Сеник С. В.,

доцент кафедри європейського права Львівського національного університету ім. І. Франка, доктор філософії

ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ОБІГУ ІНФОРМАЦІЇ

У довоєнний час Україна, як держава, проводила значну кількість реформ стосовно використання інформаційних ресурсів, інформаційно-телекомунікаційних технологій і пов'язаних із ними знань у правовій галузі.